

Zbigniew Karolczak, Czesław Strzyżewski

Pobiedziska, woj. poznańskie. Stanowisko 4

Informator Archeologiczny : badania 15, 193-194

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

śladów warstw kulturowych. W celu uzyskania dalszych materiałów do badań nad osadnictwem średniowiecznym, w związku ze zbliżającym się jubileuszem 700-lecia miasta, wytyczono wykop sprawdzający u zbiegu ulic Garncarskiej i Kaliskiej. Miał on za zadanie określić ewentualne istnienie murów obronnych. Na takie umocnienia wskazywałby kolisty układ ulic oraz kamienna wieża w herbie. Wykop przy ulicy Garncarskiej, w wymiarach 7 x 5 m, usytuowany został w takim miejscu, że powinien choćby w negatywie uchwycić ślady murów, płotu czy fosy od strony głównej osi drożnej Pleszew-Kalisz. Badania jak dotychczas dały wynik negatywny. Występujące pod powierzchnią cegły i rumosz związane były z układem zabudowań z przełomu XVIII i XIX wieku. W warstwach szarej ziemi do głębokości 130 cm odkryto dużą ilość ceramiki m. in. duży, nieznacznie uszkodzony dzban.

Materiały z badań znajdują się w MO Ziemi Kaliskiej.

POBIEDZISKA
woj. poznańskie
Stanowisko 4

Muzeum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadzili: mgr Zbigniew Karolczak i mgr Czesław Strzyżewski. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Poznaniu. Pierwszy sezon badań. Osada z okresu wczesnośredniowiecznego /faza E/; założenie dworskie z XVI-XVIII w.

Stanowisko jest położone na wyniesieniu półwyspu wznoszącym się ponad 4 m nad poziom w części południowej Jeziora Małego, w południowo-wschodniej partii miasta, bezpośrednio na zachód od ul. Czerniejewskiej i ul. Wyzwolenia. Nieregularnie owalny półwysep, o powierzchni około 0,6 ha, prawdopodobnie stanowił pierwotnie część północną garbu morenowego. Przecinał on rynnę polodowcową i oddzielał Jezioro Małe od Jeziora Dobrego. Charakterystyczne ukształtowanie południowego brzegu jeziora wskazuje, że północny fragment tego garbu został przed wiekami prawdopodobnie celowo odcięty od reszty wyniesienia przekopem, stając się wyspą.

Odkrycie, podczas badań powierzchniowych, śladów osadnictwa i zabudowy na wzgórzu, uzyskanie na jego temat licznych informacji, jak również stwierdzenie poważnego procesu niwelacji, skłoniły do podjęcia natychmiastowych prac wykopaliskowych. Podstawowym ich celem była wstępna analiza przestrzenna i chronologiczna stanowiska oraz ustalenie możliwości łączenia tych śladów z poszukiwanym grodem wczesnośredniowiecznym i zamkiem późnośredniowiecznym. Dlatego też wykopy rozpoznawcze usytuowano w trzech liniach A, B i C przecinających teren wyspy, mającej długość 105 m /NO-SW/ x 65 m /szerokość/, po krótszej osi. Łącznie założono 23 wykopy, w tym na linii osi A /sektor I/ - 11 wykopów sondazowych, osi B /sektor II/ - 6 wykopów i osi C /sektor III/ - 6 wykopów, o powierzchni ogólnej około 0,5 ara, eksplorując je na głębokość 0,5-2,5 m.

W trakcie badań zaobserwowano istnienie zróżnicowanej stratyfikacji i większej miąższości uwarstwień w partiach północno-wschodniej i wschodniej, a mniejszej miąższości, względnie nawet brak uwarstwień na kulminacji, w części zachodniej wyniesienia.

Stwierdzono, że na całej długości wyspy, z wyłączeniem jej części zachodniej i północno-zachodniej, występuje warstwa osadnicza z fazy E okresu wczesnośredniowiecznego wraz z jej podwarstwami i obiektami o charakterze mieszkalno-gospodarczym /sektory II i III/. Są to jamy odpadkowe oraz pozostałości po spalonej drewnianej zabudowie mieszkalnej z paleniskami. Znalaziono tam fragmenty naczyń głównie całkowicie obtaczanych oraz ułamki przedmiotów żelaznych, w tym noży i sprzączki.

Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego w postaci ceramiki naczyniowej, płyt posadzkowych i cegieł są datowane na XV i XV/XVI w. Wiążą się one z istnieniem na tym terenie obiektu, którego na razie nie można bliżej określić.

Natomiast natrafiono na relikty zabudowy murowanej trwającej od XVI do XVIII w., wiążącej się z wzniesieniem założenia dworskiego, uchwytnego w sektorach I i II. Chronologię potwierdza stratyfikacja i materiał ruchomy w postaci: ceramiki naczyniowej i budowlanej - kafle, płyty posadzkowe, płyty z pokrycia dachowego, destrukty budulca; szkła witrażowego i użytkowego, kamienia żarna rotacyjnego, fragmentów okuć, gwoździ, podkówek do obuwia, noży, klucza i półkoska oraz z brązu.

Występujące dotychczas elementy wczesno- i późnośredniowieczne nie pozwalają na obecnym etapie badań, definitywnie potwierdzić lub zaprzeczyć istnienia na tym terenie grodu i zamku. Natomiast można w sposób wycinkowy odczytać założenie dworskie, udokumentowane kartograficznie na początku XIX w., potwierdzone materiałem ruchomym, relikdami architektury i fragmentem brukowanej drogi dojazdowej.

Materiały znajdują się w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu.

Badania będą kontynuowane.

POCZAŁKOWO, gm. Aleksandrów Kujawski Uniwersytet im. Adama
woj. wrocławskie
Stanowisko 33

Mickiewicza
Katedra Archeologii
Zespół Badań Kujaw
w Poznaniu

Badania prowadził Zespół Badań Kujaw pod kierunkiem doc. dr Aleksandry Cofta-Broniewskiej. Finansował WKZ we Wrocławku. Drugi /? / sezon badań, Cmentarzysko kultury przeworskiej, cmentarzysko /2 poł. XI-XII w. /.